

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВІДОБРАЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ- УТИЛІЗАТОРІВ

Вирішення проблем управління відходами на промислових підприємствах України є особливо актуальним в умовах європейської інтеграції. Адже Європейський Союз висуває ряд вимог до поводження з відходами, що змусить суб'єктів господарювання трансформувати систему управління відходами. При поводженні з відходами промислове підприємство може користуватися послугами третіх осіб (підприємств-переробників / утилізаторів), в результаті чого виникають зобов'язання, а також здійснюється витрачання трудових ресурсів, що призводить до збільшення зобов'язань з оплати праці перед працівниками.

Основною складовою механізму ідентифікації та визнання відходів є формування напрямів поводження з ними залежно від їх виду, передбаченого класифікатором. Адже це дозволяє сформулювати комплекс заходів з їх управління, направлених на забезпечення економіко-екологічної безпеки промислового підприємства. Дані напрями пов'язані з операціями поводження з відходами, які здійснюються як власними силами промислового підприємства, так і з використанням послуг підприємств-переробників / утилізаторів відходів, що визначає сукупність господарських операцій, які підлягають відображенню в бухгалтерському обліку.

Одним з напрямів переробки відходів промислових підприємств є використання послуг сторонніх осіб – підприємств-переробників / утилізаторів відходів, роль та значення яких зростає в умовах впровадження положень сталого розвитку та теорії циркулярної економіки. На сьогодні, в Україні бізнес з переробки промислових відходів є недостатньо розвинений та має нерозширену інфраструктуру. Проте зі зростанням попиту на переробку промислових відходів за підприємствами-переробниками / утилізаторами майбутнє. Це, в свою чергу, стане основою дотримання екологічних стандартів, передбачених директивами європейського союзу.

Послугами існуючих підприємств-переробників / утилізаторів користуються не всі промислові підприємства, що обумовлено високою вартістю їх послуг. Проте за відсутності інвестицій у налагодження власного процесу переробки відходів для окремих промислових підприємств такі послуги є досить актуальними, а за умови зменшення вартості таких послуг вони займуть свою нішу на ринку.

При використанні послуг підприємств-переробників / утилізаторів відходів виникають особливі взаємовідносини, які передбачають рух фінансових, матеріальних та документальних потоків. Специфіка такого порядку, полягає в тому, що змінюється статус відходів з виробничих запасів на передану давальницьку сировину, вартість послуг з переробки збільшує вартість отриманих перероблених відходів, які мають статус запасів. Все це вимагає приведення у відповідність системи бухгалтерського обліку відходів; відходів, переданих на переробку, отриманих після переробки запасів;

розрахунків з підприємствами-переробниками / утилізаторами відходів, а також витрат на транспортування відходів до та від точки переробки.

Отже, механізм облікового відображення операцій з переробки відходів сторонніми особами є складний, що, в свою чергу, обумовлює специфіку калькулювання вартості виробничих запасів, які отримані після переробки власних відходів сторонніми особами. До собівартості таких виробничих запасів пропонуємо включати вартість відходів, які передані на переробку, витрати на їх зберігання на підприємстві, транспортні витрати, вартість послуг із переробки.

Розробка цілісної системи облікового відображення відходів та операцій з ними в напрямі формування інформаційного простору управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств має бути побудована наступним чином: по-перше, обґрунтування механізму ідентифікації відходів та визнання відходів в бухгалтерському обліку на різних етапах господарської діяльності промислових підприємств; по-друге, визначення організаційно-методологічних облікового відображення операцій поводження з відходами, які пов'язані як з технологічними процесами на підприємстві, так і з міжгосподарськими відносинами між підприємством-виробником та підприємством-утилізатором.

Відходи, будучи результатом виробництва, можуть, в свою чергу, виступати економічним ресурсом як для промислового підприємства (шляхом повторного використання) так і для інших промислових підприємств. Крім того, управління відходами пов'язане зі створенням валового внутрішнього продукту в сфері послуг, адже діяльність підприємств-утилізаторів є досить прибутковою та формує особливий спектр послуг. Це дозволяє говорити про новий продукт – послуга з утилізації / переробки (рециклінгу).

Порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з утворення відходів пропонуємо здійснювати за наступними напрямками: відходи, утворені в цехах основного виробництва; відходи, утворені в цехах додаткового виробництва; відходи, утворені в результаті будівництва; відходи, утворені в результаті ремонту; відходи, утворені в результаті ліквідації основних засобів; відходи, утворені в результаті процесів постачання та / або реалізації товарно-матеріальних цінностей. Особливості системи калькулювання впливають на порядок відображення відходів, утворених в цехах основного та допоміжного виробництва. Зважаючи на те, що обраним методом калькулювання є попередільний, а методом обліку витрат – нормативний, вартість утворених відходів впливає на витрати переділу, тобто напівфабрикат, який передається на кожен наступний переділ виробництва продукції. Крім того, за умови нормативного методу обліку витрат, утворені відходи необхідно відображати в межах норми з подальшим відображенням відхилень, на що, в свою чергу, впливає показник нормальної виробничої потужності та обсяги виробництва.